

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΝ ΤΟΗΝ ΣΑΚ 1935

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΝΤΑΛΟΙΠΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΟΥΝΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΒΑΡΙΑΝΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΙΟΥ ΒΕΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

E.Y.D. & K.T.P.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

83. ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ
ΜΑΤΘΑΙΟΣ Ο ΚΥΖΙΚΟΥ

Ἄπὸ τοῦ βάθους ἀσυγγνώστου λήθης ἐγκαίρως διασώσας ἐγνώρισεν ἡμῖν κατὰ μικρὸν ὃ ἀλήστου μνήμης Σαμουὴλ ὁ Κύπριος τὸν ἐξ Αἴνου μητροπολίτην Κυζίκου Ματθαῖον· ἡ γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ βιογραφία τοῦ ἀνδρὸς πρέπει ὅταν συμπληρωθῇ, διότι ὁ Ματθαῖος «καὶ εἰ μὴ ἔδίδασκεν, ἦν διδασκαλία σιωπῶσα τῆς ἀρετῆς», ὡς ὁ Σαμουὴλ μαρτυρεῖ· τὴν δὲ συμπλήρωσιν ἀνέλαβον διὰ τῆς μετὰ χεῖρας μικρᾶς μου διατριβῆς, καὶ ταύτης πηγὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ βάσις ἀκριβῆς ἐστὶν ἡ ὑπὸ Σαμουὴλ γραφεῖσα βιογραφία.

Ἡ θρακικὴ πόλις Αἶνος, εἰς ἣν ὁ Ματθαῖος ἐγεννήθη, διεκρίνετο πρὸ δύο καὶ τριῶν αἰώνων διὰ τὴν εὐημερίαν αὐτῆς, ὀφειλομένην εἰς τὸ μέγα ἐμπόριον τῶν λικουρίνων¹, μικρῶν κεφάλων καπνιστῶν, καὶ γνωστῶν ὑπὸ τὴν ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν (αἱ)νίτικα ψάρια. Τῶν λικουρίνων ἐγίνετο μεγίστη κατανάλωσις, εἰσάγουσα πολὺ χρῆμα εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα, παλαιόθεν, ὡς φρονῶ, διακρινομένην διὰ τὴν ὑλικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐεστώ· διότι καὶ οἰκογένειαι βυζαντιναὶ καὶ διεσώμησαν καὶ μετώκησαν ἄλλοθεν εἰς Αἴνον, ὡς ἐγένετο τοῦτο καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου θρακικὴν Μεσημβρίαν. Ἐπὶ παραδείγματι μεταξὺ τῶν ἑτῶν 1615—1630 εἰς τὴν Αἴνον ἀπαντῷ 11 ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα βυζαντινῆς προελεύσεως· Ἀσανίναν, Ἀπόκαυκον, Βατάτζην, Δούκαιναν, Κομνηνὸν, Μαγκαφὰν, Παλαιολογίναν, Ρήγαιναν, Σπανόπουλον, Φραγγόπουλον, καὶ Χρυσόσκουλον. Ταῦτα ἀνέγνων ἐν χειρογράφῳ Η41 τῆς ἐν Ἀγίῳ Όρει Λαύρας.

Ἐβδομῆντα ἔτη κατόπι τῆς ἀναγραφῆς ταύτης, τῷ 1707, κατὰ Ιανουάριον, γράφει Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων ἐκ Κωνσταντινούπολεως πρὸς τοὺς ἀρχοντας καὶ προκρίτους Αἴνου Μανουὴλ Κομνηνὸν, Μιχαὴλ Κεχαγιὰν, Ἀθανάσιον Μέγαλον, καὶ Δούκαν Κομνηνὸν, αἰτούμενος ἵνα χορηγήσωσι τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν εἰς τὸν ἥγούμενον τοῦ ἀγιοταφικοῦ ἐν Ἀδριανοπόλει μετοχίου, μέλλοντα ὥνα συλλέξῃ συνδρομὸς ὑπὲρ τῆς ἀγιοταφικῆς ἀδελφότητος.

Τῆς ἡθικῆς καὶ ἐν γένει κοινωνικῆς εὐεστοῦς τῶν αἰνιτῶν γίνεται μάρτυς ὁ Δοσίθεος, ἐπαινῶν καὶ τὸν τῷ 1706, ὡς ἔοικεν, ἐκλεγέντα μητροπολίτην αὐτῶν Ἱερεμίαν. Κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ ἔτους τούτου πρὸς τοὺς ἐν Αἴνῳ ἑλληνας ἐγράφεν ὁ Δοσίθεος· «Εἶναι πολλοὶ ἐξ ὑμῶν μάρτυρες εἰς τοῦτο, ὅποι δηλονότι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐλέγομεν ἐπ’ ἐκκλησίαις τὴν τιμήν σας καὶ τὴν καλήν σας ζωήν... ἀναφέρομεν δτι ὁ παρὼν ἐλέφ Θεοῦ πανιερώτατος καὶ λογιώτατος μητροπολίτης ὑμῶν ἀγιος κύριος Ἱερεμίας εἶναι ἀγαθὸς καὶ τίμιος ἀνθρωπος, καὶ ὁ βίος του εἶναι ταπεινὸς, καὶ λίαν σώφρων, καὶ ὡς εἰπεῖν ἐστολισμένος μὲ πᾶσαν ἀρετὴν.

¹ ἀγνοῶ διὰ τίνα λόγον γράφει λΥκουΡΡίνον ὁ Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος εἰς τὸ Λεξικὸν τῆς καθ’ ἡμᾶς ἑλληνικῆς διαλέκτου. Ηδύνατο καὶ λΗ;

όποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ ἀληθινὸς ἀρχιερεύς, καθὼς θέλετε τὸ γνωρίσει καὶ ὑμεῖς. "Οὐδεν καὶ εἰς τοὺς ψήφους τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ ἐκοινώνησαν τῇ Ἱερᾶ συνόδῳ ἔξι ἵσου καὶ οἱ λογιώτατοι ἀληθικοὶ, καὶ οἱ εὐγενέστατοι ἀρχοντες οἱ τῇ ἐνταῦθα μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ συμφρονοῦντες καὶ διακονοῦντες γενναίως καὶ λίαν πεφροντισμένως καὶ μάλιστα ὅποῦ, χρηματίσας ἀπὸ χρόνου πολλοῦ ὑπηρέτης καὶ τῶν πιστῶν καὶ οἰκειακῶν τοῦ παναγιωτάτου καὶ λογιωτάτου δεσπότου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Γαβριὴλ, εὑδοκίμησεν ἐν πολλοῖς ἐναρέτοις καὶ εἰς τὰ κατὰ Χριστὸν ἥμη πράγμασιν, ὥστε καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς παναγιότητος καὶ θειότητος αὐτοῦ εὑδοκίμενος, ἡτον εἰς τὸ κοινὸν τοῦ τε Ἱερατείου καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ἐνταῦθα Κοινοῦ τῶν ὀρθοδόξων ἀξιοτίμητος, καὶ εἰς τὰ παρατυχόντα πράγματα τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας τοῦ παναγιωτάτου δεσπότου εὔστοχος ὑπουργός, ὥστε ἢ ἀναχώρησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς αὐλῆς ἔδωκεν εἰς πολλοὺς, κατὰ τὸ εἰκός, πνευματικὴν λύπην». Ἀναγινώσκομεν τὰ περὶ αἰνητῶν ταῦτα ἐν χειρογράφῳ κώδηκι ὑπ' ἀριθμὸν 605 τῆς ἐν Κ/πόλει βιβλιοθήκης τοῦ Παναγίου Τάφου (φ. 95β-96β, καὶ 112β).

Εἰς κοινωνίαν εὑπορεοῦσαν ὑλικῶς, ἀσφαλῶς θεμελιουμένην ἐν εὐσεβείᾳ, εὑρωστοῦσαν πνευματικῶς, ἀρχιερεῖς πεπαιδευμένοι, φιλογενεῖς, εὐσεβεῖς, συνετέλουν εἰς εὐόδωσιν αὐτῆς, ἵσως δὲ τοιοῦτος ἡτο καὶ ὁ ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ πατριάρχου Παΐσίου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας σύνεδρος Ἰωακεὶμ¹, τῷ 1727. Διὰ τοῦτο πιστεύω ὅτι καὶ μικρόν τι σχολεῖον ὑπήρχεν ἐν Αἴνῳ, ἢ εἰς τὰς ἀρχιτέρμονας μονὰς Τζανδιρίου καὶ Σκαλωτῆς.

Δυστυχῶς ὁ Ματθαῖος Παρανίκας εἰς τὸ «Σχεδίασμα» αὐτοῦ τὸ περὶ σχολείων οὐδὲν λέγει, πεπαιδευμένον δὲ διδάσκαλον καὶ Ἱεροκήρυκα τῆς Αἴνου γινώσκομεν μετὰ τὸ μέπον—ἵσως καὶ πρὸς τὴν λῆξιν—τῆς ΙΙ^ο ἑκατονταετηρίδος τὸν διάκονον Δωρόθεον, δστις συνέταξε δέκα καὶ ἑπτὰ συντόμους ὅμιλίας, εἰς 41 φύλλα, σωζομένας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς ἐν Ἀγίῳ "Ορει μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, ὑπ' ἀριθμὸν χειρογράφου 565. Τοῦ μετ² αὐτὸν διδάξαντος οὐδεμίαν ἔχω γνῶσιν, γινώσκων μόνον τὸν ἐν ἔτεσι 1806-1807 διδάσκαλον Αἴνου «σοφολογιώτατον· Ἱεροδιάκονον» Μελέτιον³. ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν Αἴνῳ διαμονὴν τοῦ Μελετίου τούτου, μητροπολίτην είχον οἱ αἰνῆται τὸν Ματθαῖον.

"Ἐγεννήθη ὁ Ματθαῖος ἐν Αἴνῳ μετὰ τὸ μέσον τῆς ΙΙ^ο ἑκατονταετηρίδος, ἐκ γονέων εὐσεβῶν³ Ἑλλήνων καὶ τὰ πρῶτα φερόντων· είχον τὸ ἐπώνυμον Μέγαλος, ἥδη δ' εἶδομεν ἐν Αἴνῳ τὰ κοινὰ πράττοντα τῷ 1707 «ἀρχοντα» καὶ πρόκριτον Ἀθανάσιον Μέγαλον. Ἐγνώσθη δτι, ἡτο μαθητὴς Σεργίου τοῦ Μακραίου ἀρχιδιδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας μετὰ τὸ 1777-1790 ἢ 93, διδασκάλου δὲ ὀλίγον πρὸ τοῦ 1777. Ὁ μαθητὴς τοῦ Μακραίου Ματθαῖος ἐδίδαξε, μετὰ τὴν ἐν

¹ Φ. 184α τοῦ 605.

² Γολθομέθ, Ἰστορία τῆς Ἑλλάδος· μετάφρ. Δημητρίου Ἀλεξανδρίδου· ἔκδ. β', ἐν Βιέννῃ, 1807, ἐν καταλόγῳ συνδρομητῶν.

³ Ἀντίρρησις Ματθαίου τοῦ Κυζίκου... κατὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἀγίων Γραφῶν· ἐν Κ/πόλει, 1841, ἐπιστασίᾳ Σαμουὴλ μητροπολίτου πρώην Μεσημβρίας τοῦ Κυπρίου, προτάξατος καὶ βιογραφίαν τοῦ Ματθαίου.

τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ συμπλήρωσιν τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐν Ἐπιβάταις τῆς Θράκης σχολήν· ἐπ' ὀλίγον ἢ πολὺν χρόνον ἄγνωστον ὑποθέτομεν, διτὶ ἢ ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἀκαδημίᾳ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ ἐγένετο μεταξὺ τῶν ἑτῶν 1800 ἢ 1801-1803, διότι προσελήφθη κατόπιν οἶκοδιδάσκαλος παρὰ ταῖς οἰκογενείαις Μαυρογενῶν καὶ Καλλιμαχῶν, διότι διετέλει ζῶν ἐν σεμνότητι βίου — γράφει Σαμουήλ ὁ Κύπριος — καὶ παρὰ πάντων ἀπελάμβανε τιμὴν καὶ σεβασμόν.

Τὸν φεβρουάριον τοῦ 1807 ὁ Ματθαῖος ἔχειροτονήθη μητροπολίτης Αἴνου, τῆς πατρίδος αὐτοῦ. ^{ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ} «Ἄγνωστος Οἰκονόμῳ τῷ ἐξ Οἰκονόμων, ἐστερήθη τῆς φιλόφρονος ἐπιστολῆς, ἥν ἀπέστειλεν εἰς Πλάτωνα Φραγκιάδην, μητροπολίτην τῆς πατρίδος αὐτοῦ Χίου, χαιροτονηθέντα κατὰ τὸ τέλος Ιανουαρίου, ἢ ἀρχὴν φεβρουαρίου 1817, καὶ ἡτὶς ἥρμοξε καὶ τῷ Ματθαίῳ. «Ἐχειροτονήθης μητροπολίτης τῆς πόλεως σου, ἐπίσκοπος τῶν συμπολιτῶν σου, πνευματικὸς πατὴρ τῆς πατρίδος σου... ἔλεγεν δὲ ὅμιλον σου Πλάτων, διτὶ τότε εὐτυχοῦσιν αἱ πόλεις, διταν βασιλεύσωσιν οἱ φιλόσοφοι, ἢ φιλοσοφήσωσιν οἱ βασιλεῖς. Ἐνομοθέτησαν οἱ Θηβαῖοι νὰ βασιλεύῃ εἰς τὰς Θήβας Θηβαῖος, διὰ νὰ γνωρίζῃ ἐκ πείρας τῶν συμπολιτῶν τὰ ἥμη. Χίε τῆς Χίου μητροπολίτα» εἰς τὴν Ἱεράν σου κορυφὴν βλέπω πεπληρωμένην καὶ τῶν Θηβαίων τὴν νομοθεσίαν καὶ τοῦ Πλάτωνος τὴν φιλάνθρωπον εὐχήν¹.

Προστάτην εἶχεν ὁ Ματθαῖος ισχυρὸν Μελέτιον τὸν ἐκ Λέρου μητροπολίτην Ἡρακλείας (1794-1821) καὶ παρ' αὐτῷ ὑπηρέτησεν ὡς διάκονος, ἢ γραμματεὺς, ἵστως ἐν ἑτεσὶ 1803-1807. Τῆς παρὰ τῷ φιλομούσῳ Μελετίῳ ὑπηρεσίας τοῦ Ματθαίου μάρτυρα ἔχομεν Κοσμάν τὸν ἀείμνηστον μητροπολίτην Βιζύης, οὗ «Ἐπιστολὰς ἐπτὰ λόγου ἀξίας» ἔξεδωκα ἐν τῷ Α' τόμῳ τῶν «Θρακιῶν».

Καῦθ' ὅν χρόνον διετέλει μητροπολίτης Αἴνου, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κ/πόλεως εἰς Σμύρνην² ἔξαρχος (1812); πρὸς εἰρήνευσιν τῶν ἔνεκα τοῦ φιλολογικοῦ γυμνασίου προξενηθεισῶν διαστάσεων, οὐδὲν κατορθώσας. Ἐν Αἴνῳ μένων, εἰσήγαγε τὴν ἐν τῇ κοινοτικῇ ἐλληνικῇ σχολῇ διδασκαλίαν τῆς Ἱερᾶς μουσικῆς ἥμῶν, κατὰ τὴν ἐφευρεθεῖσαν τότε μέθοδον. Ἐκάλεσε δὲ διδασκαλὸν τῷ 1817 τὸν ἀγιοταφίτην Κωστήν³. Ἐμερίμνησε δὲ καὶ τῆς συστάσεως καὶ συντηρήσεως τῶν χριστιανικῶν ἥμῶν διὰ προσκλήσεως δοκίμων «πνευματικῶν» ἐξ Ἀγίου Όρους, καθὼς δεικνύει ἢ ἐν τέλει τῆς παρούσης διατριβῆς ἐπιστολὴ τοῦ Ματθαίου, ὑποστηρίξαντος τὴν ἔκδοσιν βιβλίου τινός.

Τῷ 1821, φονευθέντος Ἰωσὴφ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, τὸ Πατριαρχεῖον προεβίβασεν εἰς τὴν μητρόπολιν ταύτην τὸν Αἴνου Ματθαῖον, ὀλίγον χρόνον διοικήσαντα αὐτὴν ἐν ἡμέραις φοβεραῖς. Τὸν Ιανουαριον τοῦ 1824, Ἀνθίμου Γ' τοῦ λαοφιλοῦ πατριαρχοῦντος, προήχθη⁴ εἰς τὴν μητρόπολιν Κυζίκου, καὶ διώκησε ταύτην μέχρις Ιουλίου τοῦ 1831, διτὶ ἀπέθανε. Τῷ 1825 καὶ ἐν μέρει τῷ 1826

¹ Οἰκονόμου ἐξ Οἰκονόμων Φιλολογικὰ Σωζόμενα τ. Α' σ. 1γ'.

² Οἰκονόμου Φιλολ. Σωζόμενα τ. Α' σ. 470, διπού μετὰ δυσκολίας εὑρίσκει τις ἑτῶν ἀκρίβωσιν.

³ Δόγιος Ἐρμῆς τοῦ 1817, σ. 226.

⁴ ἐν Χρονικοῖς πατριαρχ. ἀκαδημίας σ. 206 γράφω διτὶ προήχθη εἰς τὴν Κύζικον τῷ 1823. Φιλικὸν ἐκ Κ/πόλεως σημείωμα ἀγγέλλει τὴν μετάθεσιν γενομένην ἐν Ιανουαρίῳ τοῦ 1824.

διετέλεσε μέλος τῆς Ἱερᾶς συνόδου, καὶ ἐπ' ὅλην πρόβεδρος τῆς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Ἐπιτροπῆς τοῦ Κοινοῦ, τῆς ἐποπτευούσης καὶ διευθυνούσης τὰ οἰκονομικὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Ἐγραψεν δὲ ἀείμνηστος Ματθαῖος Ἀντίρρησιν εἰς τὴν ἀπολογίαν ἐτέρου πεπαιδευμένου ἀρχιερέως, Ἰλαρίωνος τοῦ Τορνόβου περὶ τῆς τολμηθείσης ὑπὲρ αὐτοῦ μεταφράσεως τῶν Ἀγίων Γραφῶν εἰς χυδαῖον λεκτικὸν ἴδιωμα. Ἐξεδόθη δὲ Ἀντίρρησις (ὑποβληθεῖσα τῇ περὶ τὸν πατριάρχην Ἀνθιμὸν Γ' Ἱερᾶ συνόδῳ) φροντίδι τοῦ Σαμουὴλ Κυπρίου Γνωστὸν ἦτο συγχρόνως (1814) διτὶ δὲ Ματθαῖος ἐφιλοπόνησε καὶ ἐπιτομὴν Λογικῆς, τῆς τοῦ Εὐγενίου ἀνήγγειλα δὲ ἐν «Χρονικοῖς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας» (σ. 207) διτὶ καὶ περιγραφὴν τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου συνέγραψε· ταύτην δὲ τὴν εἴδησιν μετέδωκε μοι δὲ ἀείμνηστος Σοφοκλῆς Οἰκονόμος δὲ τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.

Τὸ εὐσέβεια τοῦ Ματθαίου, δὲ σώφρων βίος, ἡ παιδεία καὶ δὲ ὑπὲρ τῶν Ἱερῶν καθεστώτων ζῆλος εἴλκυσαν ἐπ' αὐτὸν τὴν τιμὴν, τὴν ἀγάπην, τὸν σεβασμὸν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν προύχόντων, οἵτινες παρεσκεύαζον, κατὰ τὸν φαναιριωτικὸν τρόπον, τὴν ἔκλογὴν τοῦ Ματθαίου ὡς πατριάρχου Κων/πόλεως, μετὰ παραίτησιν ἡ παῦσιν τοῦ πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου. Ἀλλ' οὗτος καλῶς τοῦτο γινώσκων ἐζήτει πᾶσαν κατάλληλον εὐκαιρίαν δπως ἀπαλλαγῆ τοῦ Ματθαίου· διὸ τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Πολυκάρπου θανόντος τῇ 3 Ιανουαρίου 1827, πάντα τρόπον μυστικὸν καὶ πᾶν ὁδίον ἔργον μετῆλθεν ὅπως ἐπιτύχῃ τῆς εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀγίας Πόλεως μεταθέσεως τοῦ Ματθαίου. Ἀλλ' οἱ ἐπίτροποι (λαϊκοί) τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ οἱ πρόκριτοι λογάδες τοῦ Γένους προέκριναν τὸν ἀγιοταφίην ἀρχιμανδρίτην Ἀθανάσιον, διν δὲ Ἀγαθάγγελος ἡναγκάσθη ὑναγκάσθη ὑναγκάσθη μετὰ δυσθυμίας, διότι ἐβλεπε τὸν Ματθαῖον μένοντα ἐν Κυζίκῳ καὶ σχεδὸν γείτονα τῇ Κ/πόλει. Ταῦτα ἔμαθε τότε καὶ ἐγραψεν δὲ πεπαιδευμένος φαναριώτης Χατζῆ Γεώργιος Κωνσταντινίδης, οὗ τ' ἀποσημειώματα ταῦτα ἐξέδωκα ἐν «Μνημείοις πατριαρχικῆς ἰστορίας» (Ἀθῆναι, 1922).

Διὰ τῶν ὅλιγων τούτων ἐζήτησα ὑναγκάσθη μετὰ δυσθυμίας τὸν Ματθαίου πληρεστέραν τῆς ὑπὸ Σαμουὴλ Κυπρίου παρασταθείσης ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐμοῦ συμπληρώματος συμπλήρωσιν γράφει αὐτὸς δὲ Ματθαῖος ἐν τῇ παρὰ πόδας ἐπιστολῇ· στέλλεται δὲ αὐτῇ πρὸς τὸν πολυγράφον ἐκ Νάξου μοναχὸν Νικόδημον τὸν ἀγιορείτην, τῷ 1808 μεταγραφεῖσα ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου, σωζομένου ἐν τῇ Ἱερᾷ μονῇ τῶν Ἰβήρων· ἔχει δὲ οὕτω·

Τὴν φίλην ἡμῖν αὐτῆς ὁσιολογιότητα ἐκ ψυχῆς ὑπερευχόμενοι προσαγορεύομεν
† Ἀπὸ βαθείας ἥσθημεν τῆς γνώμης κομισάμενοι τὸ τιμαλφέστατον ἡμῖν αὐτῆς γράμμα σὺν τῇ τῶν ἀποστολικῶν Ἐπιστολῶν¹ ἔρμηνείᾳ, καὶ χάριτας αὐτῇ διμολογήσαμεν τὰς μεγίστας, τὴν τηλικαύτην ἡμῖν μνηστευσαμένῳ χαρὰν, ἐπὶ τε τοῖς εὐαγγελίοις τῆς εὐκταιτάτης ἡμῖν καὶ περισπουδάστου αὐτῆς ὑγείας καὶ τῇ κοινωνίᾳ τῶν πνευματικῶν ἔργων, ὃν τὴν κτῆσιν περὶ πολλοῦ ἐποιούμεθα· ἀλλ' ἐκ τῶν περιστοιχουσῶν ἡμᾶς διηνεκῶν φροντίδων, ἔτι δὲ καὶ περιφερόμενοι δύο ἡδη

¹ ἔννοεῖ τὴν τότε ἐκδοθεῖσαν Ἐρμηνείαν εἰς τὰς Ἐπτὰ Καθολικὰς Ἐπιστολὰς, ἣν οὔτε Βρεττός, οὔτε Σάθας ἀναφέρουσι, καίτερον οὔσαν πάγκοινον.

μῆνας εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ὑφ' ἡμᾶς χωρίων, οὐκ ἔσχομεν, ή δέον, εὔθὺς ἀπαντῆσαι "Ἡδη δὲ καὶ ἔτέρων γραμμάτων ἀξιωθέντες, διπλᾶς ἔχομεν τὰς δφειλὰς, οὐ μόνον ἀποκριθῆναι, ἀλλὰ καὶ μειζοτέρας δμολογῆσαι τὰς χάριτας, ἐφ' οὓς ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου ἔφρόντισεν ἀσθένεια δ' ἐπιπεσοῦσα πάλιν ἀνέκοψε τὴν εἰς τὸ γράφειν δρμήν. Ἀλλ' οὐκ ἀνεκτέον μοι τέως ἔδοξε, καίτοι πονήρως ἔχοντι τοῦ σαρκίου, σιγῆσαι οὐχ ὅπως γάρ ἐκτόπως ἄτοπον, ἀλλὰ καὶ λίαν ἔφαμαρτον ἀν εἶη, ἄλλους μὲν φροντίζειν τῆς μάνδρας, τὸν δ' ἐπὶ τούτῳ ταχθέντα ἀναβάλλεσθαι καὶ ὑπὸ τῶν σωματικῶν ἀνακόπτεσθαι. Ταῦτά τοι καὶ κλινοπετῆς ὑπηγόρευσα τὴν παροῦσαν, ἢν ὑγιαίνιον ἀπολαύσοις, φύλων ἀριστε, καὶ εὔεργετικώτατε. Μὴ βραδύνῃς ἀποστεῖλαι ἡμῖν τὸν αεβάσμιον ἄνδρα ἐπὶ τῷ πνευματικῷ ἐπαγγέλματι· πολλῆς γάρ χρείας ἔχομεν τούτου, καὶ ἔδει ἡμᾶς πολλῷ πρότερον παρακαλοῦντας γράφειν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ προέφθασεν ἡμᾶς ἡ σὴ κοινωφελῆς κηδεμονία, καὶ χάριτας μεγίστας ὀφείλειν αὐτῇ παρεσκεύασε, πολὺ δὲ πρότερον ἡμῶν δφειλέτην ἐποίησεν αὐτὸν τὸν Κύριον Ἰησοῦν, τὸν καὶ θάνατον ὑπὲρ τῆς ἀπάντων σωτηρίας ὑπομείναντα. Τὸν μὲν οὖν πνευματικὸν ὡς τάχιστα πόθῳ ζέοντι περιμένομεν.

Περὶ δὲ τῶν νεοτυπώτων βιβλίων τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν ἥτοι μάσαμεν διακοσίους ἀργυροῦς ὑπὲρ ὅσων ἀν βούλει ἀποστεῖλαι ἡμῖν βιβλίων ὅπως δὲ ἀποστελοῦμεν αὐτοὺς ἀγνοοῦμεν, οὐ μόνον τὰς θαλάττας, ἀλλὰ καὶ τοὺς θαλαττεύοντας ὑφορώμενοι, εἰ μὴ πού τις τύχοι τῶν γνωρίμων τε καὶ πιστῶν.

Περὶ δὲ τοῦ Δοσιθέου ἀποροῦμεν, πῶς οἱ τοῦ Ἱεροῦ κοινοβίου πατέρες τὴν τοιαύτην αὐτῷ ἐνεχειρίσαντο ἐπιστασίαν· ἐγὼ γάρ ἦν αὐτὸν ἀποβεβληκὼς, μὴ κατὰ μοναχοὺς περιπατοῦντα, καὶ πρόσκομμα γιγνόμενον τοῖς βιωτικοῖς, δ' δ' ἀρα ἀπελθὼν ἐξηπάτησε τοὺς πατέρας, καὶ γράμματα παρ' αὐτῶν ἐπανῆκε κομῆσων, καὶ ἔδειλαν ἔξαιτούμενος ὅπως περιφέρηται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἡμῶν, ἀλλ' οὐδὲ οὗτως ἡμεῖς ἐδεξάμεθα, οὐδὲ ἡξιώσαμεν ἀδείας παρηγένεσαμεν δὲ ἐπανελθεῖν ἐπὶ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ. "Ἐνθεν τοι καὶ πολλὰ καθικετεύσας ἡμῶν, καὶ μεσιτείαις χρησάμενος, ὡς εἶδεν ἀκλινεῖς καὶ ἀτέγκτους, ἀνεχώρησε ποῦ δ' ἀπῆλθεν οὐκ οἴδαμεν, οὐδὲ τὴν ἀπάτην, ἥ ἐχρήσατο πρὸς αὐτήν· εἰ γάρ ἔτι εἶχομεν αὐτὸν παρόντα, τάχιστ' ἀν σὺν τοῖς πατρᾶσι συναπεστείλαμεν ἀν καὶ αὐτόν. Καὶ ταῦτα μὲν εἰς γε ἀπόκρισιν τό γε νῦν ἔχόν ἀπὸ κλίνης τε καὶ στρωμάτης ἀνακτησάμενος δ' ἐμαυτὸν πάλιν γράψω, [εἴ] καὶ φροντίσι συνέχομαι πολλαῖς· ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸς γράφεις ἡμῖν εὐαγγελιζόμενος τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς σου ὑγιείας, ἥν χαρίζοιτό σοι ὁ Κύριος ἐπιμήκιστον, εἰς πλείστων ἀνθρώπων καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ ὑφ' ὑμᾶς [ἡμᾶς;] ποιμνίου ὠφέλειαν.

, αωη' δκτωβρίου κε'

τῆς δσιολογιότητός σου εὐχέτης διάπυρος καὶ εἰς τοὺς δρισμοὺς
† δ' Αἴνου Ματθαῖος

ὑστερόγραπτον, ἀχρονολόγητον

Σήμερον ἔμαθομεν δτι ὁ Δοσίθεος ἐστὶν ἐνταῦθα ἀσθενῶν μεταπεμψόμεθα οὖν αὐτὸν, καὶ εἰδοκοιήσομέν σοι περὶ ὃν γράφει ἡμῖν. Παρακαλῶ νὰ δεχθῇ χάριν εὐχῆς ἐν βαρελάκι αἰνίτικα, καὶ εἴκοσι ὅκαδ. Ὁρθύθια, παρὰ τοῦ ἴδιου γραμματοφόρου.